

בתבונה

בס"ד, גיליון 20 | אדר תשפ"ג | מהדורת ראש חודש | יו"ל ע"י מרכז תבונות - המרכז ללימוד הגמרא

להרשמה
לקבלת הגיליון במייל
וכן לקבלת חומרים
איכותיים נוספים

**לחצו
כאן**

דמיון ומציאות

מורים רבים מחפשים "לכתות" את תלמידיהם ונאלצים לספק זרם קבוע של "פעלולים ותכסיסים". המאמץ המושקע ביצירת עניין בקרב לומדים נובע מתוך ההנחה שעניין משפר את הלמידה. האם תמיד זה נכון? ומה קורה כשהמציאות הופכת לחלום? // עמודים 4-5

'הקפות שניות' בפורים

מה ההקשר בין משלוח מנות נדיר ל'הקפות שניות' סביב שולחן ביום הפורים. ומהו ה'סדר מוסר' הנדיר שתיקן המן הרשע לדורות עולם. הדור קיבלוה // עמוד 3

מדור חדש
"מתמחים"
סדרת מאמרים
בנושא:
מוטיבציה

היים של תורה

הצצה נדירה וייחודית לעולמם של ראשי הישיבות.

והפעם: רבינו חיים קמיל זצ"ל // עמוד 6

דבר המערכת

שלום לכם קוראים נכבדים.

כשחמורו של מוטל' נפל לבאר הישנה שבקצה החורשה, הבין מוטל' שכנראה וכפי שהוא מכיר את חמורו- חבל להזעיק עזרה, חמורו זה ישיש ושבע ימים, גבו שחוח וגם מראהו כמראה חמור שראה כבר ימים טובים יותר בחייו.

הכך מוטל' בפדחתו וחשב לעצמו: מה אעשה עם החמור הלז? נערותיו של החמור הטרידו אותו. הן יום העבודה מתקרב לקיצו, ומן ההכרח שיניח מוטל' את שברי עצמותיו על מיטתו בתנוחה בטוחה עד ליום המחרת שהחל להתקרב לאחרונה יותר מהרגיל.

הוא הסיר את תרמילו, החליף את בגדי המלאכה בכותנת בד לילית, והשליך את עצמותיו על מצע הכר המונח על מיטתו. בעוד עיניו מרפרפות בין עולם העשייה לעולם שכולו מנוחה, שומע הוא מבין ערפילי השינה את חמורו הנוער ממעמקי הבאר.

בהתחלה לא ייחס מוטל' לנערות החמור יותר מדי חשיבות. סמך הוא יתר על המידה במלאך השינה שיצליח לקחת אותו בטרם עת. אך לא מלאך ולא שינה-מוטל' מונה בין שמים לארץ, שנתו תלויה לו מנגד, בבחינת עיתים 'חלים' עיתים 'לא חלים'.

"הו!", החליט מוטל' "אעשה סוף לסיפור!", התרומם ממיטתו, יצא מהצריף כשבידו את חפירה כבד. הוא ניגש אל הבאר, הביט לתוכה וחשב: החמור הזה ממילא לא יסיים את שנתו, הבאר הזו ישנה והמים שיבואו אליה בחורף עשויים לגרום לשותה מהם לברך את הברכה האחרונה בחייו. מה טוב ומה נעים אם אסגור את הבאר בחול. גם אקבור את החמור הנודניק וגם אתפטר מן הבאר הזו. אמר ועשה.

מיד החל ממלא באת החפירה שברשותו מכל הבא ליד, אבנים, וחול, ואפילו שאריות של חרסים, והשליך אותם לבור זה אחר זה. החמור שכפי הנראה טרם עמד על כוונותיו של אדון מוטל', ניער את עצמו מהחול, והשתמש בחול בכדי להרויח עוד מטר לכיוון היציאה.

מוטל' זורק מהחול בחמת זעמו, כועס וקוצף וכלל לא שם לב שלנגד עיניו נעמד... חמורו. החמור נעמד וחיבק אל חיקו את מוטל' ונער לעומתו כהוקרה על עזרתו הרבה למען שלומו ובטחונו והבטיח שיותר לא יפול לבאר, מאחר שזו נסתמה עד תומה...

האגדה הזו היא לנו לעיניים. ברוב המקרים המצב הביש אליו נקלענו עשוי דווקא יותר להועיל מאשר לקלקל. אם רק נדע נכון להכיל ולתכנן את הדרך שלנו לעבר ההצלחה.

בגיליון זה הוספנו מדור חדש שנקרא "מתמחים", מדור שיהיה כהמשך אינטגרלי למדור האהוב והמוכר "ביני עמודי". בתקופה הקרובה נתעסק בנושא המוטיבציה (בגיליון אמצע חודש) אותו נציג דרך שתי משקפות. משקפת אחת עבור הלומדים (במדור "ביני עמודי") ומשקפת שניה תחשוף את המבט המקצועי מצד המלמדים (במדור מתמחים). כך שהלומדים יקבלו פתרונות ועצות מנקודת הראיה שלהם, ואנשי החינוך וההורים יקבלו תוספת מידע מהזווית ובשפה שלהם.

בכדי לקבל תמונה שלמה, מומלץ מאוד לעבור על שני המדורים. ניתן כמובן להציע רעיונות לנושאים שאתם מעוניינים בהם דרך האמצעים הידועים של מרכז תבונות.

והודעה נוספת: ההרשמה לגיליון ניסן נפתחה, וכדאי להזדרז בכדי להספיק וליהנות בחג הפסח מאיכות שאספנו לכם לתוכו. יש לכם למה להמתין... פרטים בעמוד 8...

ממני, אביאל אברהם טוויל

יו"ר: הרב אביאל אברהם טוויל

חברי המערכת: הרב מנחם ריבץ
הרב יוסף חיים אליהו

טלפון: 0733-478-474 (ת.ד. שלוחה מספר 1)

דוא"ל: m.tvunot@gmail.com

למינו לקבלת הגיליון בדואר בתשלום סמלי, או למייל בחינם, וכן לתגובות ושאלות ניתן לשלוח לדוא"ל עם פירוט הבקשה. ניתן להשיג את הגיליון באחר:

מעוניין להפיץ בביהמ"ד שלך
או באיזור מגוריך?
צור קשר בטלפון: 054-8470581
(בשעות הערב בלבד)

[3] בעומקה של תורה

[4] ביני עמודי

[6] הביאני המלך חדרוי

[7] מתמחים

הזמן העצמי

גיליון הבא יצא בס"ד ביום ראשון ד' ניסן תשפ"ג

שלושת הצעדים להצלחה:

1. אבחון ומיפוי דיסקטי מקיף בנמרא בו נזהה את חוזקותיו הטבעיים של התלמיד

2. בניית תוכנית למידה מותאמת עפ"י אישיותו וסגנון לימודו של התלמיד

3. 'התאמת' מלווה מקצועי בנמרא תוך ליווי ומעקב צמוד למשך 3 חודשים

הבן מתקשה בגמרא?

חייגו כעת: 0733-478-474 (שלוחה 1)

ונסלול לו דרך להצלחה

לקבל תורה מאהבה

איזה משלוח מנות הביא הרב כהנמן? • מתי מבינים ומתי אוהבים? • איזה עונש קיבל הבר? • מה השפעתם של ימי הפורים?

מגיש:
הרב מנחם רביץ

שיל תורה בעומקה

האמונה הפשוטה, את הרצון לעבודת ה' לא היה, אז איך בכל זאת בשושן כן תיקנו את הדבר?

מביא הרב דוד כהן שליט"א משל על מלך ולו בן יחיד, הילד גדל בארמון בין עוזרים ומשרתים, ארוחות דשנות ופינוקים לרוב, אך יחסיו עם אביו התדרדרו. המלך שלא יכל לתת לדברים להמשיך כך, העניש את הילד ושלח אותו הישר למעמקי היער. אך עם כל הכעס והאכזבה מבנו, דאג המלך לשלמו וידע שלא חסרים שונאים לבית המלוכה וכן לא חסרות גם חיות טורפות ביער ועל כן הציב שומרים במשך כל שעות היממה שישמרו על הבן, אך ההוראה הברורה היתה שהשמירה תיעשה בצורה שהבן לא יבחין בה.

יום אחד, בזמן שמסתובב הבן ביער הוא רואה גופה של אדם ירוי כשלצידו כלי נשק, יום אחר הוא בורח מאריה שמאיים בשאגה אדירה ותוך שניות האריה נופל ללא רוח חיים. מבחין הבן בעוד ועוד סימנים שמישהו שומר עליו, ומבין שאבא לא נטש אותו, כך אהבתו גברה וגדלה, הרבה מעבר למה שהיתה בים הפינוקים בארמון.

כך עם ישראל, במדבר הם שכנו עם הקב"ה תדיר, בין ענני הכבוד, עם מן ובאר מרים, כשניסים הפכו לטבע ונפלאות לדבר יום-יומי, הבינו כולם בשכל שהתורה זאת האמת, ראו כולם בעיניים "אני ה' אלוהיכם". אך רק בשושן, אחרי חורבן הבית, אחרי ההשלכה לגלות, כששם רואים איך כל הדברים "מסתדרים" עד שניצלים מגזירתו של אותו רשע, דווקא אז גדלה אהבתם לקב"ה ומקבלים את התורה מרצון - מאהבה.

מוכר הסיפור על אותו בחור שאמר לרב שטיינמן זצ"ל שכולם אומרים שהתורה היא דבר מתוק, אך הוא אינו מרגיש את המתקוה, והרב ענה לו שכמו שאם מישהו יאמר שדבש הוא לא מתוק הבעיה טמונה בו וכנראה שיש לו פצעים על הלשון. כך מי שאומר שהתורה היא לא מתוקה, אולי מבין הוא בשכל שהתורה היא הדבר הנכון, יודע הוא שרצון ה' הוא שנדע את התורה ונעסוק בה, אך עדיין חסר לו בכח הרצון, עדיין חסרה לו האהבה.

לכל חג ומועד ההשפעה שלו, לקראת פורים באה ההשפעה של קבלת התורה מאהבה, קבלת התורה מרצון, עכשיו זה הזמן המתאים לחשוב למה אני לא נהנה בלימוד, כי עכשיו זה הזמן הכי מתאים לתקן, כי במתן תורה כפה עליהם הר כנגיית, אך בפורים חזרו וקבלו מאהבה.

■ "ליהודים היתה אורה" - אורה זו תורה!

להזמנת הרצאות ושיחות ניתן להשאיר הודעה בטלפון
0733-478-474 בשלוחה 1 או במייל
M.TVUNOT@GMAIL.COM

יפר הרב כהנמן זצ"ל, שאמו הייתה נוהגת כל שנה לשלוח לרב העיירה משלוח מנות, שנה אחת נכנס אביו לבית ואמר שהשנה גם הוא יזכה לשלוח לרב משלוח מנות, באותו יום הגיע מוכר הספרים לעיירה והוא קנה ממנו ספר נדיר - מסכת בבא בתרא! בבוקר יום הפורים שלחו ההורים את הילדים לבית הרב, האח הגדול לקח את העוגה, והרב כהנמן הצעיר לקח את הגמרא. כשראה רב העיירה את הגמרא, לקח אותה והתחיל לרקוד איתה מסביב לשולחן במשך 20 דקות, בסוף "ההקפות" ביקש מהרבנית שתדחה את סעודת פורים בשעה על מנת שיוכל ללמוד בגמרא, כשהסכימה החל הרב ב"הקפות שניות" עוד 25 דקות של שמחה אמיתית מסביב לשולחן הבית.

בגמ' בשבת פח. "ויתייצבו בתחתית ההר, א"ר אבדימי, מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם הר כנגיית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם. אמר רב אחא בר יעקב, מכאן מודעה רבה לאורייתא" שעם ישראל יכולים לומר שכיוון שכפה עליהם הר כנגיית ממילא זה לא היה ברצון. אך ממשכיה הגמרא: "אמר רבא, אעפ"כ הדר קיבלוה בימי אחשוורוש, כדתיב קיימו וקיבלו היהודים, קיימו להם שם קיבלו כבר" ופירש"י שמאהבת הנס שנעשה להם הם קיבלו את התורה.

ותמוה, איך יכול להיות שאחרי עשרת המכות, יציאת מצרים, קריעת ים סוף, כשבני ישראל מקבלים מן מהשמים ומוקפים בענני הכבוד ושומעים את שתי הדברות הראשונות ישירות מפי הגבורה, שככולם מגיעים לדרגת נבואה ורואים את המעמד האדיר של מעמד מתן תורה, עדיין זה לא היה כ"כ מרצון, ודווקא בימי אחשוורוש קיימו וקיבלו באהבה?

בספר חובות הלבבות כתוב: "בן אדם ראוי לך לדעת כי השונא הגדול שיש לך בעולם, הוא יצרן הנמשך בכוחות נפשך והמעורב במזג רוחך, והמשתתף עמך בהנהגת חושך הגופניים והרוחניים, המושל בסודות נפשך וצפון חובך, בעל עצתך בכל תנועותיך הנראות והנסתרות, שהתיינה ברצונך". ומבאר הגר"ח קלופט שליט"א שלכל אדם יש שני כוחות גדולים, כח הרצון וכח השכל, ושני הכוחות האלה היו צריכים להצטרף ביחד אצל עם ישראל בקבלת התורה.

בהר סיני נפתחו לבני" שבעה רקיעים, וכולם שמעו "אנכי ה' אלוהיך", וביזה תוקן כח השכל, שהתעלו למעלה מהגשות, למעלה מהסתכלות האנושית. אבל הגוף עדיין לא קיבל את התורה, הרצונות הגשמיים עוד לא תיקנו את תורתו. במעמד הר סיני, עם כל הניסים לא תיקנו עם ישראל את כח הרצון, הם אמנם הבינו את הדברים בשכל, ראו והשיגו השגות גבוהות, אך את

אם מישהו יאמר
שדבש הוא לא מתוק
הבעיה טמונה בו
כנראה שיש לו
פצעים על הלשון. כך
מי שאומר שהתורה
היא לא מתוקה...

לקבלת גיליונות "בתבונה"
באופן קבוע וללא תשלום
ניתן לשלוח בקשה לכתובת:
m.tvunot@gmail.com

יוקרא וזולא ב"ליהמן ברדרס"

לשמעו שיעור ולהתרכז בו זה לא תמיד בא בקלות. ההסחות באים מבית ומחוץ. ולעיתים דווקא מבנה השיעור עשוי לגרום לנו לאבד את הריכוז. איך נצליח להתרכז?

מגיש:
הרב אבשלום אברהם סוויל
יו"ר מרכז תבונות

הרב עליונותו של בן תורה
יוקרא וזולא

1 אחינו בית ישראל

דפיקה על הבימה. שלוימי הגבאי מנכבדי הקיבוץ נישגש לפני עמוד התפילה, והחל לומר:
"משכיל לדוד בהיותו במערה תפילה..."

אחריו חוזרים ארבע מאות קולות צעירים. קולות מתוך גרונות ניחרים הזועקים מליבם לרפואתו של הגאון רבי יוסף, המגיד שיעור של שיעור א', שלקה לפתע בליבו והובהל לבית החולים לסדרת טיפולים דחופים באישון לילה.

"הקשיבה אל רינתי כי דלותי מאוד..." - ממשיך קולו המתנגן של שלוימי, קולו הרם הצליל להרטיט אפילו את לבנם של הבחורים המבוגרים ביותר שכבר ראו מספיק דברים בחייהם וחוש הרגש יצא אצלם לפנסיה מוקדמת.

"אחינו בית ישראל..." הבחורים החלו להתפזר, פה ושם ניתן לראות אי מי שמנבג דמעה קטנה מצידו עיניו.

2 סוגיא בחשבו

"מעניין איך יהיה השיעור היום?", שאל חננאל את יוסי, "שמעתי שיבוא אלינו היום ר"מ חדש למסור את השיעור, עד שר' יוסף יחזור לאיתנו במהרה". "אמן", אמר יוסי, שלמרות שובבותו הבלתי פוסקת הצליח איכשהו להבין דבר או שניים על "רצינות", כמובן במושגים המיוחדים שלו.

הבחורים היו סקרנים וכמעט ולא הצליחו לשבת, הם מילאו את כל רחבת החדר שיעורים ממתנים בקוצר רוח לחזות מי יהיה הר"מ החדש.

השמועות מספרות שר' יוסף יצטרך זמן שיקום מסוים שאין אדם שידע כמה זמן יארך. בינתיים יהיה עליהם להתרגל לסגנון החדש.

מקצה השביל נראתה לפתע דמות. "הנה, כנראה הנה, הנה" - מגיע -

הבחורים יחדיו יצאו החוצה. הדמות התמירה התקרבה לאיטה, כן זהו ר' ראובן שיין. מראהו מרשים, הפרץ הבהק מתנופף לו ברוח הבני-ברקית הקריה.

הוא התקרב, מסמן בעיניו לבחורים להיכנס. ותיכף ללא גינונים מיותרים החל באמירת השיעור.

"כשאנחנו מדברים על 'יוקרא וזולא' אנחנו צריכים להניח לנגד עינינו את המציאות שמתרחשת באותה תקופה. ובכדי לסבר את האוזן אני רוצה להמחיש:

אתם יודעים שבאלול של שנת התשס"ח (2008) פרץ המשבר הגדול באמריקה שארע בגלל עליה חדה בשיעור הלווים שלא יכלו לעמוד בתשלומי המשכנתא, וממילא הבנקים לא יכלו לפרוע את אגרות החוב עליהם ממונים. מצב שגרם לרבים מעשירי אמריקה לפשוט את הרגל. קחו למשל את בנק "ליהמן ברדרס" שהוא בנק ההשקעות הרביעי בגודלו בעולם שהכריז על רגל הגדולה בהיסטוריה אחר שנכנס לחובות של 613 מיליארד דולר. אחריהם עוד חברות גדולות קרסו ממש כמו מגדל קלפים. המשבר הזה לא פסח על מדינת ישראל והירידה החדה בשיעור ממדי המניות רושש עשירים רבים מנכסיהם כפי שלא הכירו מעולם."

3 והסירו את הנתק

הבחורים היו מרותקים. אין כלל ספק, ר' ראובן הוא בליל של כישרונות שהתרכזו להם יחדיו תחת מעטפת של אדם אחד. הלהט בו דיבר בשילוב המחשבות מרתקות עם משחק נדיר באינטונציה, וחוש יצירתיות לא קטן-הם שהרכיבו את דמותו של הר"מ החדש שכבש באחת את לבנם של הבחורים.

ואז תוך כדי המחשבות המשיך ר' ראובן ואמר: "אומרים יודעי דבר, שבאותה התקופה התרבו המיליונרים. אתם יודעים למה? כי עד אתמול כל אלו היו מיליארדרים!"

הבחורים חייכו לשמע ההברקה המעניינת. בעוד ר' ראובן מכה בהם ואומר: "וכעת אני רוצה להציע בפני התלמידי חכמים כאן דרך חדשה במהלך הסוגיא..."

הדרך החדשה בטח היה ערבה לרוב אוזני הבחורים, אבל לא לכולם. כשהכל חזרו מארה"ב לפרק ארבעה אבות-יוסי נשאר שם. מביט על מגדלי הפאר, ומעלה בזיכרונו את אביו שספג מכה אנושה ממשבר האשראי העולמי, משבר שכמעט ורושש אותו כליל מנכסיו. השיעור הסתיים.

מדריך למסע:

כשדניאל התיישב לפניו הוא בכלל לא הבין על מה ולמה הגיע, בעיניו הכל טוב ומתנהל ממש כפי שהוא רוצה. אבל כשהתחלנו ללמוד (משגנה!) (ק!) ביקשתי ממנו להסביר לי את מה קרא.
הוא כמובן הסביר, אבל משהו לא התנהל כפי שציפיתי ממנו. עצרתי אותו וביקשתי ממנו לחזור ולקרוא שנית את הטקסט. ובכן התוצאה: דניאל בחור מוכשר וחכם, אבל יש לו קליטה אימפולסיבית פלוס חשיבה חד-ממדית. מה זה אומר? זה אומר שדניאל אינו מתייחס לפרטים הנלמדים אלא רק ממבט שני תוך ריסון צמוד להתייחס רק למה שקורא ולא למה שמבין. כשהבנו את הקושי-הפתרון כבר הגיע לבד.

הוא כבר זיהה מה
הדרך שלו בלימוד...

ומה עם הדרך שלך?

מעבר לכל דמיון

שור שנגח את הפרה מעיין בסוגייתו

בשיעור בכדי לקבל תמונה שלימה בשפה שלהם.

במקרה דנו, עוד בטרם הצליח יוסי לגבש תמונה ראויה, הפליג באחת אל מגדלי מנהטן הרחוקים ולמעמקי הנייט'ס הבורסאי.

שאר הבחורים הצליחו לחזור משם. יוסי לא. אז מה נוכל להציע ליוסי במצב כזה?

תחילה נבקש ממנו להכין היטב את הסוגיא לפני שנכנס לשיעור. אבל בעיקר נחלק אצלו את תבנית הסוגיא באופן הבא:

בעולם מקובל לחלק כל משנה לשלושה חלקים: מקרה, דין וטעם. מיוסי (וזה עובד מצויין גם עם שאר התלמידים... שווה לנסות) נבקש להוסיף חלק נוסף: הבעיה.

ומעתה כשיוסי ניגש לסוגיא נבקש ממנו:
1. לחפש מהו המקרה של הסוגיא. 2. לזהות מהי הבעיה שלנו כאן. ניתן דגש רב לדיוק הבעיה עד שירגיש אותה בתוכו (ההבדל בין בעיה לסתם מקרה, שבעיה דורשת פתרון הגיוני, בעוד ש"מקרה" קונה כל סחורה, וד"ל).
3. במקום "דין" נחפש "פתרון". 4. ועבור פתרון זה נברר טעם וסיבה.

וכשיוסי נכנס לשיעור, לפניו שתי מטרות:
א. למצוא את הבעיה של הסוגיא. ואפילו אם יהיו כמה בעיות, לרשום אותם בדרך. בעיות דורשות פיתרון, ובדרך"כ רוב הפתרונות נולדות מהתבוננות נכונה בעצם הבעיה.
ב. רשות! לנסות ולחפש פתרונות לבעיות שלנו. אפילו קצה חבל.

בחיפושם הללו משרד יוסי למוחו פקודה לאגור נתונים חדשים. המוח מתגייס לייצר תמונה כללית. כעת יכול יוסי להרשות לעצמו להפליג בנחת לכל יעד שיחפוץ בעולם. ■

"חננאל", קרא יוסי בהתרגשות על גבול הבכי, "זה באמת כל כך פשוט, איך למען ה' לא הבנתי את זה בשיעור?"

5 להטוטים

ההרגשה של יוסי אינה פוגמת באיכות שכלו כהוא-זה. להיפך, שכלו של יוסי פועל בדרך הנכונה, אך משהו אחר פגע אצלו בהבנת השיעור.

ר' ראובן השתמש בכישוריו בכדי להשיג את תשומת ליבם של הבחורים, הוא פעל נכון וטוב מצידו-כי זה הדבר הטבעי ביותר שמגיד שיעור יכול לייחל לעצמו: מאה אחוז הקשבה והשתתפות.

אבל ר' ראובן פספס דבר קטן, הוא לא שם לב שבין שלל תלמידיו קיימים גם תלמידים כאלה שכושר דמיונם פוגע בכך שכלם.

קחו את יוסי, בחור עדין, שובב אך חכם. נבחן במבחני הבקיאות של הישיבה וגם מצליח להוציא ציונים טובים. אבל אצלו חוש הדימיון הוא איבר רגיש, כזה שהנשמה תלויה בו.

וממילא, ברגע שהחל ר' ראובן להרצות את מעשיו ותיאוריו-איבד יוסי את הקשר שלו עם מגדל הפיקוח של השיעור ונסחף לסיטואציות ישנות שמוכרות אצלו מהעולם הפרטי שבו.

ובאמת, שדברים אלו מצויים כדבר שבשגרה. הרב מצידו מנסה הכל בלהטוטים בכדי למקסם את אחוזי ההקשבה ולהקסים את השומעים.

מאיך, בחורים רבים אווזים ראש ומנסים ברוב המקרים לחבר פרטים רבים הנאמרים

מעגל אנושי של בחורים הקיפו את ר' ראובן, חלקם מבררים פרטים או מחודדים הגדרות, האחרים ממתנים לתורם, ועוד כאלה שהסתופפו רק בכדי להביט ברבם החדש שחדר בפתע לליבם.

יוסי הצטנף לו בפניה-משהו בכל ההמולה הססגונית הזאת הרגיש לו מנוכר, לא שייך. כאילו חי הוא בעולם שונה.

בעוד הכל נהנה והבינו את השיעור. אחוז בקצות גלימתו של ר' ראובן-יוסי איבד עניין כבר מהחמש דקות הראשונות.

4 פצע תחת פצע

"אה יוסי, מה אתה אומר על ר' ראובן? איזה מבריקים השיעורים שלו. אתה יודע גיסי אמר שבכל עולם הישיבות מדברים על החידושים שלו. מעניין כמה הראש ישיבה משלם לו? בטח לא מעט?"

היה זה חננאל, החברותא המיתולוגי של יוסי. וכאילו לא די בסבל שעבר עליו-ממשך חננאל למרוח קרם שיוף על פצע מוגלתי חשוף.

יוסי אינו מבין מה קורה איתו. נכון, הוא שובב לא קטן-אבל מעולם לא הרגיש טיפש כל כך גדול.

"תראה, אה... אה... האמת שלא כך כך הבנתי את השיעור... לא הייתי כל כך מרוכז..." גמגם לו יוסי.

"הכל בסדר יוסי! אני הבנתי את השיעור ואני אשמח לחזור איתך עליו. קדימה בא נפתח את הגמרא ותראה כמה זה פשוט!"

והשניים צללו בסוגיא.

לכל תלמיד יש דרך ייחודית משלו להתחבר ללימוד.

הגיע הזמן שהוא יכיר אותה!

במיפוי כישורי הלמידה המיוחד של תבנות - נתאים לו את אסטרטגיית הלימוד הייחודית עבורו בדרכו להצלחה

חייגו כעת: 0733-478-474 (השאירו הודעה בשלוחה מס' ונחזור אליכם בהקדם)

0733-478-474

מה הוא הטרמפ הכי טוב?

רבינו ממעט היה לצאת מאופקים, התמדתו לא הרשתה לו זאת, את אי הנעימות מהיעדרותו בשמחות, היה מרכך בהסבר שוודאי יבואו רבבות מלאכים לברך את החתן, ויעמדו בתור לאחל לו מזל טוב, וא"כ מה אכפת לך אם אני אעמוד בסוף התור עם הסטנדר שלי בישיבת אופקים ומשמם אאחל לך מזל טוב ורוב ברכות עד בלי די? וכשדנו באיזה אופן לחזור מירושלים, היה מרגלא בפומיה בחיין: "דער בעסטא טרעמפ אוף צוריק איז נישט פארען" הטרמפ הטוב ביותר לחזור, הוא לא לנסוע כלל.

כשהשתדכו נכדת הגר"ח קמיל עם נכד הגר"ח קנייבסקי אמרה הרבנית קמיל, שיש דמיון רב בין המראה וההדרת פנים של הגר"ח קמיל למראה וההדרת פנים של הגר"ח קנייבסקי, ומעל לכל יש דמיון גם בהתמדה הנוראה של שניהם, והוסיפה, שהגר"ח קמיל מתוך העיון והעמקות בתורה הגיע לבקיאות וההיקף בידיעת התורה, והגר"ח קנייבסקי על ידי היקף והבקיאות וידיעות אדירות בתורה, הגיע לעיון ועמקות התורה, כך שלאחר עמל רב של הרבה שנים, זכו שניהם, להיות סיני ועוקר הרים.

תחיית המתים

סיפר הרב זילברשטיין, כשלמדנו בסלבודקה, פעם ביקש רבינו שיבחנו אותו על כל מסכת גיטין, ובמשך כל הזמן, נטף כולו אגלי זיעה, ודבר זה היה רגיל אצלו שהיה לומד ביגיעה עצומה ואגלי זיעה היו נוטפים ממנו פשוטו כמשמעו. והוסיף ואמר, אילו הייתי ממלא בקבוק מן הזיעה שהגיר ר' חיים על מסכת יבמות, יכולים היינו לתחיות מתים על ידה. ומסופר כשראש הישיבה רבי אייזיק שר זצ"ל היה רואה את אמו של ר' חיים, היה קם בפניה ואומר לה, אשרי יולדתו.

חש בראשו יעמוק בתורה

סיפר ר' יצחק זילברשטיין שליט"א, כשלמדנו בישיבת סלבודקה, ר' חיים היה המתמיד הגדול, באחד הימים הוא הגיע עם מגבת סביב לצווארו, וסיפר שיש לו כאב גדול בצוואר, אמרתי לו בא ניגש לקופת חולים, מרחק של חמש דקות הליכה מהישיבה, אבל ר' חיים אמר, שחבל לו על הזמן, הוא רוצה ללמוד.

הצצה מרתקת על גדולי בני ישראל

הגאון רבי חיים קמיל זצוק"ל ר"י אופקים - ט"ו אדר ב' תשס"ה

ספר תורה חי

ראש ישיבת מיר רבי אליעזר יהודא פינקל זצ"ל היה רוקד עם ר' חיים בשמחת תורה, כמו שרוקדים עם ספר תורה, והיה אומר זה ספר תורה מהלך, והוסיף ואמר: שהיה כדאי לו לייסד ולהחזיק את כל ישיבת מיר בשביל רבי חיים קמיל.

חכמיים בצע מפסל

סיפר ר' צבי אליאך למדתי בישיבה קטנה תפארת צבי בירושלים בראשות הג"ר שלמה צימבליסט זצ"ל יחד עם ר' חיים, ולאחר תקופה בה שהה ר' חיים בישיבה ולא ראה ברכה בעמלו, הגיעה אמו למסקנה להוציאו לשוק העבודה, שבכך יסייע להם בנטל הפרנסה. כשיצאה האם לכיוון הישיבה הודיע לבנה על החלטתה, כמשה את אשת רבי שמחה זיסל שפירא זצ"ל. כשהתעניינה הרבנית להיכן היא הולכת? ספרה לה כי בדרך להוציא את בנה מהישיבה... הרבנית נחרדה לשמע על התכנית, ובמשך שעה ארוכה דיברה על ליבה בתחנונים, עד כמה אסור להתיימש מעתידו של בחור ישיבה, ובכל מצב שחל, והשהיה בישיבה היא הערובה היחידה להשאירו ירא שמים, הדברים היוצאים מן הלב נכנסו אל הלב והוא חזרה בה מתוכניתה. כעבור תקופה קצרה, חלה תפנית מופלאה במצב שקידתו של ר' חיים, ההצלחה האירה לו פנים, ואף חשקו ומרצו להגות בתורה גברו בו עשרת מונים, לאחר חדשים ספורים נמנה חיים בין הבחורים הטובים והמשקיעים של הישיבה, רבי צבי ציין, כי מרוב שקידה של שעות על גבי שעות, צבע הספסל עליו ישב ר' חיים נדבק למכנסיו.

גאון אופקים?!

כשנקרא רבינו לכהן כראש ישיבת אופקים, החברותא שלו במיר רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל היה כאוב מאוד ממעברו של רבי חיים לאופקים, כששוחח פעם על כך עם הרב שך, אמר לו רבי אליהו בתוך הדברים לרב שך, כל אופקים עומדת על רבי חיים קמיל. נדדעק הרב שך: גאנץ אופקים? גאנץ נגב! (רק אופקים? כל הנגב!).

נברך את עמו ישראל באהבה

כשהתחילו להנהיג את ברכת כהנים ההמונית בכותל המערבי בחול המועד, שאל רבי בערל אייזנשטיין זצ"ל לימים ראש ישיבת קרית מלך את ראש ישיבת מיר רבי חיים שמואלביץ זצ"ל מה דעתו אם ללכת או לא? היה אומר להם, יש לנו פה את הברכת כהנים של ר' חיים. והוסיף ואמר: שכהן כמו ר' חיים קמיל אין בכותל.

בית נלח ספרים

כשהתגורר בירושלים לא הכניס לביתו ככוונה תחילה ספרים תורניים, והיה אומר, כי עיקר הלימוד הוא השקיעות, הפרעה הכי קטנה משבשת את הכל, כשלומדים בבית המדרש משתקעים בלימוד כליל בכל הרמ"ח אברים ושס"ה גידים, אולם בבית, יתכן שיהיו הפרעות קטנות פה ושם מטבע הדברים, ולכן כדי שלא יתפתה ללמוד בבית, לא הכניס לביתו ספרים. אך לאחר כמה שנים, שעבר לאופקים, בתחילה היה עמל בתורה בישיבה ובבית המדרש באופקים, אך בהמשך הזמן החלו להפריעו בשאלות ובענייני ציבור וכו' אז החליט לעבור ללמוד בבית, היכן שלא הפריעוהו, כי הכל הולך לפי השקיעות.

בין הזמנים

סיפר ראש ישיבת מיר רבי נתן צבי פינקל זצ"ל במשך כמה שנים למדתי עם מורי ורבי הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל בימי סוף הזמן ובין הזמנים. כאשר בחודשים אדר וניסן היינו מכינים את המסכת לזמן קיץ. ובחודשים אב אלול ותשרי היינו מכינים את המסכת לזמן חורף. תקופה זו של ימי בין הזמנים שלמדתי ביחד עם ר' חיים ג' סדרים היתה התקופה הנפלאה ביותר בשבילי, היכיתי לה כל השנה, ופעם אמר רבי נתן צבי לתלמידיו, חשוב שתדעו, שיש מושג של בין הזמנים עם ג' סדרים.

פרק א | ההסברה שמקלקלת את השורה

ב

ולהתעמק בגופו של הסיפור שסיפרת זה עתה. הם מנסים להתחבר לסיפור ולבחון אותו עפ"י מדדיהם ומבטם. הם גם עשויים להתווכח על חוסר דיוק או חוסר היגיון שבסיפור. נמצא שלא תמיד יצירת עניין כזה אכן מועילה.

תופעת "הטיית הכיול"

המרכיב הכי חשוב בלמידה הוא היכולת של הלומד לשפוט את רמת השליטה שלו בחומר הנלמד ובמידת התקדמותו לעבר יעדיו הלמידה. ומעתה, שיפוט מטה-קוגניטיבי מדויק יכול לסייע ללומד לעמוד על מצבו בסולם ההתקדמות האישי שלו.

לומדים רבים נוטים לטעות בהערכת מצבם הלימודי ותופעה זו נקראת "הטיית הכיול". ואם תשאלו מה אכפת לנו ממה שהם מעריכים?

התשובה היא פשוטה: הם פשוט לא יודעים דבר. והקושי הגדול יותר זה שהם אפילו לא יודעים שהם לא יודעים. וזאת למה? כי אנחנו השתמשנו במושגים שמוכרים להם וערבבנו אותם היטב על החומר הנלמד.

מבחינה מדעית יצרנו אצלם במח היכרות עם מושגים ידועים וגרמנו למח להירדם מלקלוט את החומר, משום שאצלו התקבל כבר מידע שהחומר מובן ומוכר וממילא אפשר להתקדם הלאה מבלי להפעיל בקרה וריכוז יתר.

מה שניתן להציע במצבים כאלה הוא: לפני שנכנסים לתיאור סיטואציה בשיעור חייבים להביע את הבעיה שלפנינו במינימום תיאורים ובדיווח.

לכן חובה עלינו לוודא באופן ברור שהבעיה הובנה כראוי. ההמחשות נועדו לבסס ידע רק לאחר שהוזן כראוי בקולטני המח של הלומדים. כך נעשה גם לאחר התיאורים- נשוב ונברר האם הובנה הבעיה כראוי (ועוד נעסוק בזה בפרקים הבאים בעזרת ה').

הנושא של הפרק הבא:
השתלשלות תיאוריית המוטיבציה

מאמר שכתבנו במדור "ביני עמודי" העלנו את הנטייה הטבעית של כל מגיד שיעור, מחנך או מרצה להציג את הדמיון של שומעיו בעזרת סיפורים, תיאורים מיוחדים ושימוש בהומור.

והאמת, שאם נתבונן בהיסטוריה נראה שכבר רבותינו ז"ל השתמשו במידה מסוימת באמצעים הללו ליצירת ריכוז או בכדי למשוך את תשומת ליבם של מאזיניהם, אבל זהו-שזה רק במידה מסוימת.

בכדי להבין מהי המציאות שעוברת על הלומדים עלינו להקדים תחילה מה גורם להם להביע עניין בשיעור?

מה גורם לתלמידים להקשיב?

ובכן, מחקרים רבים (Hidi & Renninger, 2006) מראים שקיים שני סוגים של עניין בקרב לומדים: א. עניין אישי; ב. עניין מצבי. ונבאר:

עניין אישי- הוא זיקה מתמשכת של הלומד לנושא או לתחום מסוים עליו נסוב השיעור. הוא מתאפיין בתחושות חיוביות ובמתן ערך גבוה לנושא-וגורם ללומד לרצון פנימי עז לחקור ולהעמיק בו. יש לעיין, כי עניין אישי מתפתח לאט אט. זה קורה בדרך כלל רק לאחר שהלומד רכש מספיק ידע והפנים את המשמעות האמיתית בלימודו.

עניין מצבי- הוא מצב בו מופעלים תחושות חיוביות על סביבת הלומד ולא על הלומד בעצמו. למשל, שימוש בסיפורים, תיאורים, בדיווח, או כל מה שמורים משתמשים בכדי ליצור עניין טכני או יזום אצל תלמידיהם. מצב זה מאופיין בערנות ולעיתים קרובות גם בהנאה.

אלא שעלינו לזכור, כי שימוש יתר בעניין מצבי עשוי להיות תרופה זמנית בלבד. יהיו מורים שיאלצו לספק "פעלולים ותכסיסים" רבים ללא הרף בכדי לתפעל את התלמידים שלהם.

אלא שבתוך משחק הפעלולים הנחמד הזה עשוי להסתתר מכשול גדול: קיימים לא מעט תלמידים (בפרט כאלה המתמודדים עם קשב וריכוז) שאצלם הפרטים המגרים נהפכים לליבת החומר הנרכש, ומנגד במקום שיתעסקו בגופה של סוגיה-הם עשויים להתמודד

מגייעים אליכם

חבר מנחם דיין | חבר אביאל אנוחם סויל

תבונות

להזמנת ימי עיון, כנסים והרצאות

חייגו כעת: 0733-478-474

(שלושה 2) או בדוא"ל: m.tvunot@gmail.com

בתבונה

מגישים לכם מארז חג מיוחד

פורמט איכותי
מגלים ומגלים

מהו המאיר שפנינו אליו? עזר אימוך הגורם?
מה הם הכאים שאינם נאלץ מהקשיים האינצונים שסורדים אנחנו?
איך מרגיש דבור שממאוד עם אוסר זיטאון ליאמו?
מהו האינטרס האישי שלנו דהקשבה אגדולי ישראל?
איך מצמיח אש של גורה דנפש קפואה של אדם?
מהו המתכון הסודי לזכות נשירה לפני שגגפנו?
מלז סוד נהיית אנא? איך ממאודים עם אגרי הכור?

הרבה שאלות - גשורה את
כעת דגיליון הבש
הסוסק דעשר המכור
ליאמו
מחייב אנשי המקצוע
והאינון...

סוס מרגל של אנדסה
דאורים דדרכים
הפרטים אל מתיקול
הגורה

גיליון "מקשיבים" המוכר
והאקור ממגיד הישרים
הרז ננאס איהו פרז

עלות המארז: 20 ש"ח בלבד
וקבלתו מותנית בתשלום מראש
בהשאתר הוודעה ברורה בקו בשלוחה 1: 0733-478-474
או במייל: m.tvunot@gmail.com
מוקדי החלוקה יתפרסמו בקו לאחר פורים - נא לעקוב